

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ II

2^η Διάλεξη: Μαλθουσιανή Εποχή

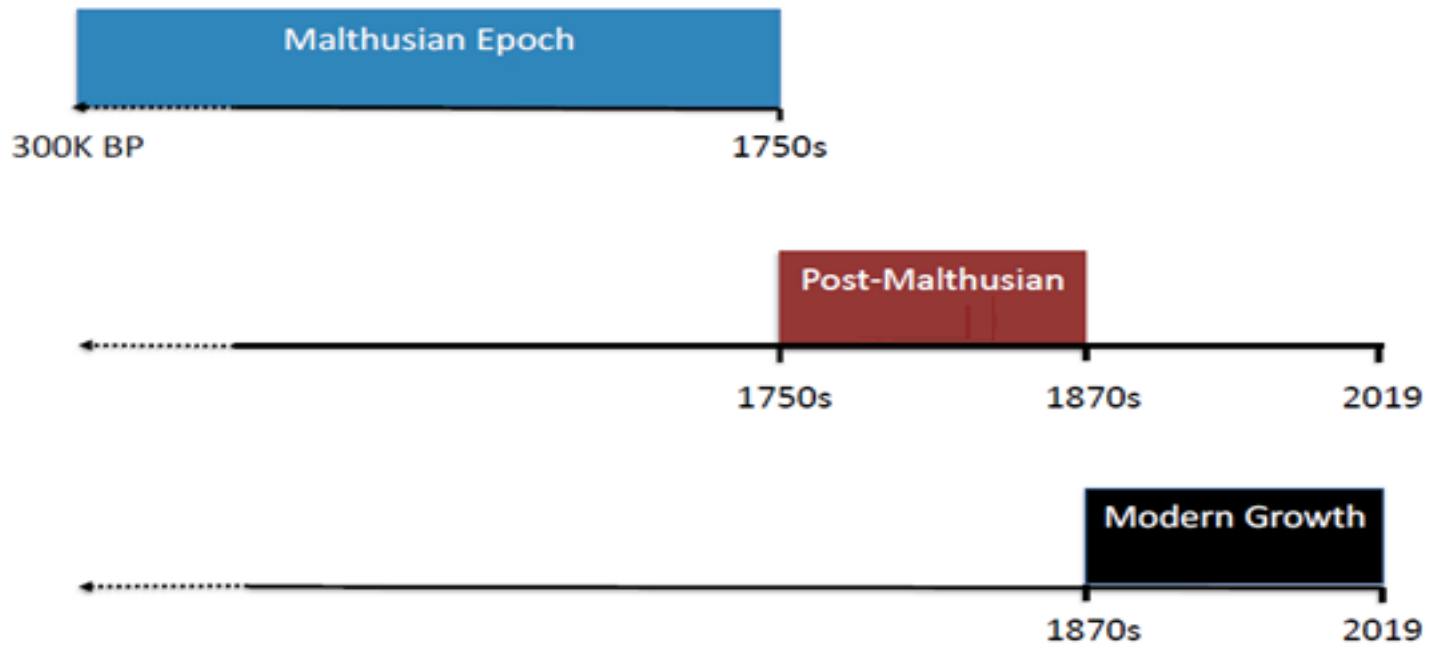
ΔΙΔΑΣΚΩΝ: ΔΡ. ΚΩΝ/ΝΟΣ-ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΑΠΠΑΣ

Εντεταλμένος Διδασκαλίας

k_v_pappas@panteion.gr

Φάσεις Ανάπτυξης

- Η Εποχή του Μάλθους
- Το Μετά-Μαλθουσιανό Καθεστώς
- Το Σύγχρονο Καθεστώς Ανάπτυξης

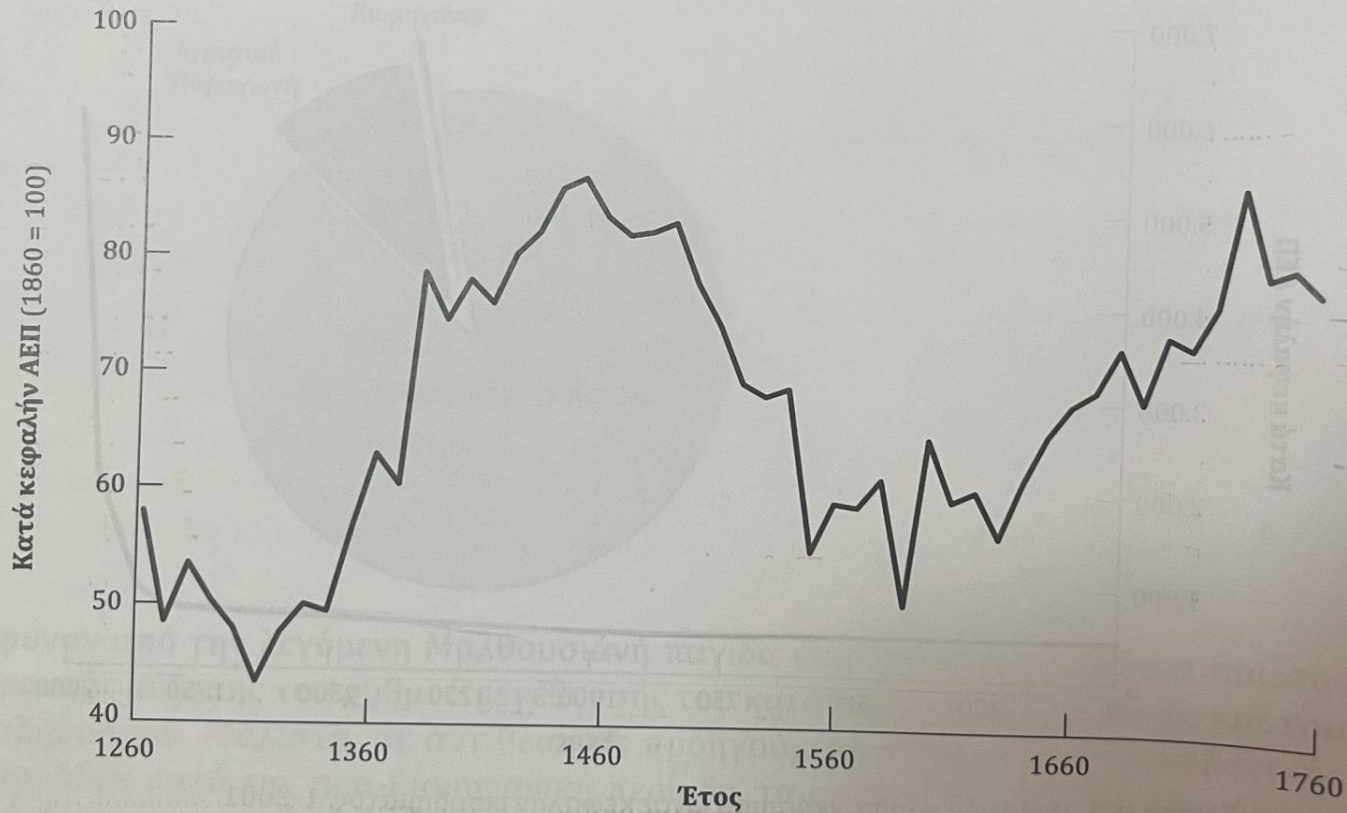
-
- Βελτίωση στην τεχνολογία και αύξηση στις καλλιεργούμενες εκτάσεις γης
 - Σταθερός πληθυσμός
 - Σταθερό επίπεδο κατά κεφαλήν εισοδήματος

-
- Οι βελτιώσεις οδηγούσαν σε προσωρινά κέρδη στην παραγωγικότητα και το εισόδημα
 - Αύξηση του πληθυσμού, αλλά όχι του επιπέδου ζωής
 - Τεχνολογική υπεροχή με μεγαλύτερη πληθυσμιακή πυκνότητα

-
- Μακροχρόνια στασιμότητα στο κατά κεφαλήν εισόδημα κατά τη Μαλθουσιανή περίοδο
 - Ο μέσος ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης ήταν αμελητέος
 - Το βιοτικό επίπεδο δεν διαφέρει σημαντικά μεταξύ διαφορετικών χωρών

- Το μέσο κατα κεφαλήν εισόδημα κατά τη διάρκεια της πρώτης χιλιετίας παρέμενε στα 450\$ ανά έτος
- Ο μέσος ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης ήταν σχεδόν 0%
- Στην παγκόσμια οικονομία, το κατα κεφαλήν εισόδημα δεν ξεπερνούσε τα 670\$ ανά έτος

-
- Σταθερό εισόδημα σε όλες τις περιοχές του πλανήτη
 - Διαφοροποίηση στους μισθούς και το κατά κεφαλήν εισόδημα εντός των περιοχών
 - Σημαντικές διακυμάνσεις σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως στην Αγγλία

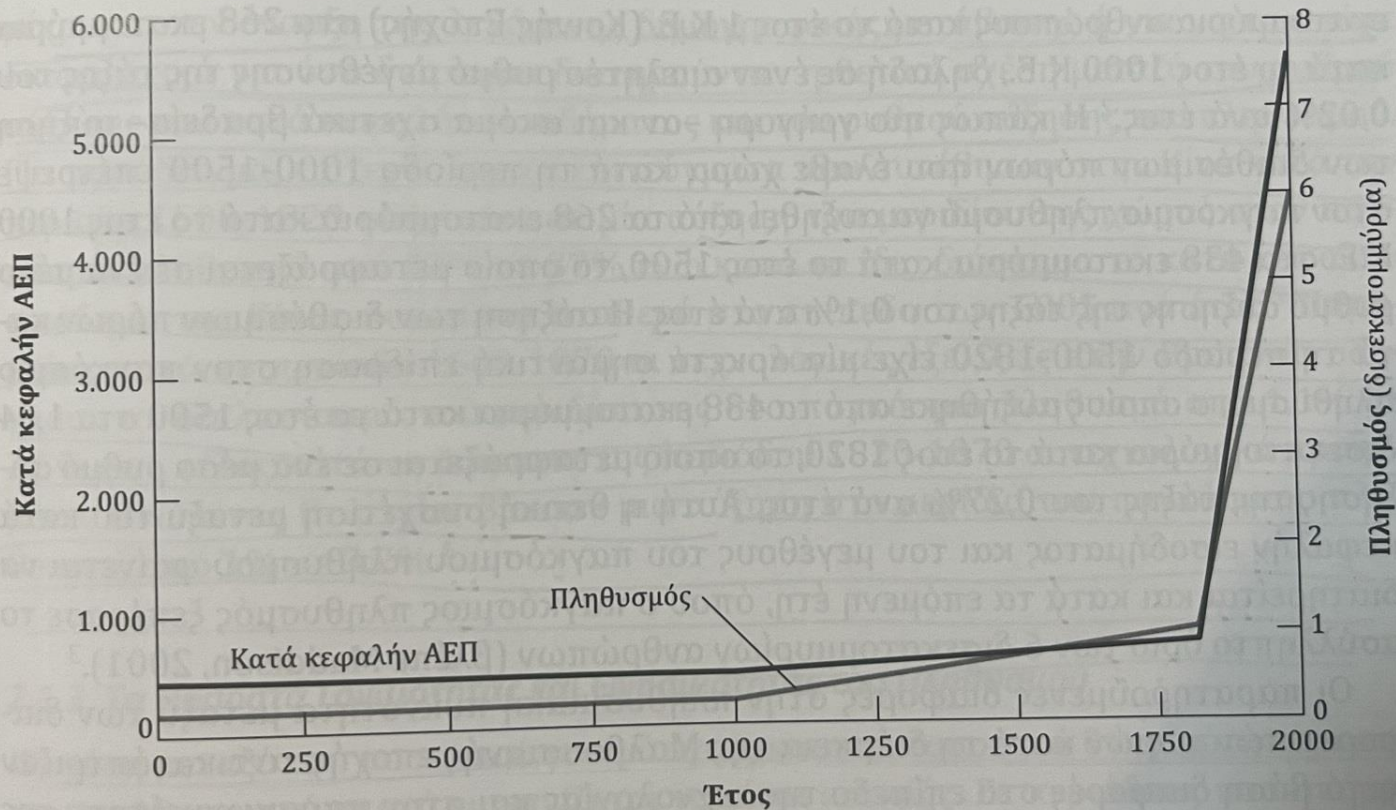

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.3. Διακυμάνσεις στο κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ): Αγγλία (1260-1760). Πηγή δεδομένων: Clark (2005).

-
- Μείωση του εισοδήματος κατά τον 13ο αιώνα στην Αγγλία
 - Αύξηση κατά τον 14ο και 15ο αιώνα λόγω μείωσης του παγκόσμιου πληθυσμού από πανδημία

Η Δυναμική του Πληθυσμού

- Αύξηση του πληθυσμού ακολουθώντας το Μαλθουσιανό μοτίβο
- Αργός ρυθμός αύξησης των πόρων κατά την περίοδο της πρώτης χιλιετίας
- Αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού από 231 εκατομμύρια σε 268 εκατομμύρια
- Μέσος ρυθμός αύξησης της τάξης του 0,02% ανά έτος

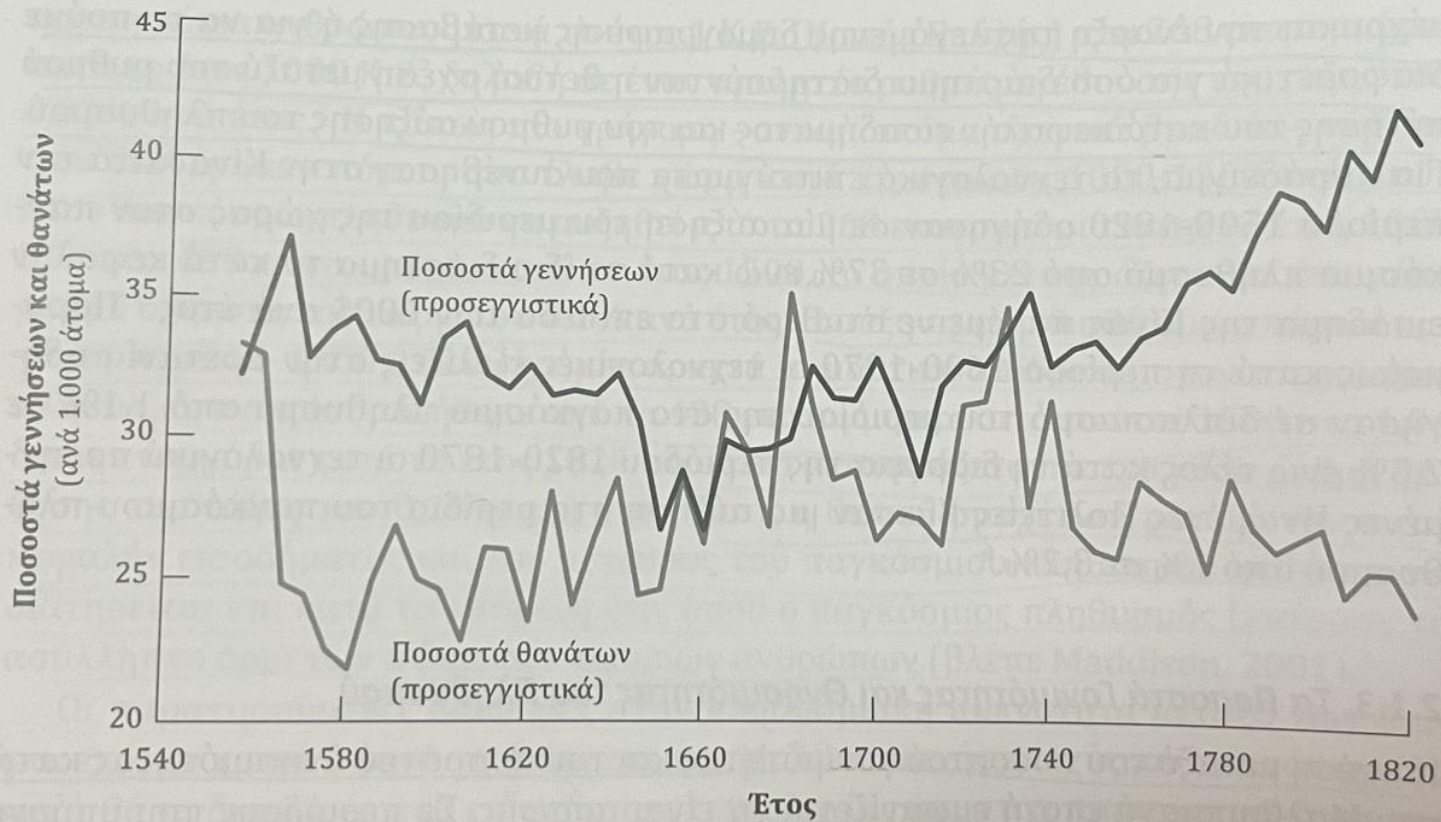
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.4. Η εξέλιξη του παγκόσμιου πληθυσμού και του κατά κεφαλήν εισοδήματος, 1-2000. Πηγή δεδομένων: Maddison (2003).

- Αύξηση των πόρων και του πληθυσμού στην περίοδο 1000-1500
- Μέσος ρυθμός αύξησης της τάξης του 0,1% ανά έτος
- Σημαντική αύξηση των πόρων και του πληθυσμού στην περίοδο 1500-1820
- Μέσος ρυθμός αύξησης της τάξης του 0,27% ανά έτος

-
- Θετική συσχέτιση μεταξύ κατά κεφαλήν εισοδήματος και μεγέθους πληθυσμού
 - Αυξανόμενη πληθυσμιακή πυκνότητα χωρίς σημαντικές διαφορές στο βιοτικό επίπεδο
 - Διατήρηση του μοτίβου αυξανόμενης πληθυσμιακής πυκνότητας
 - Έναρξη δημογραφικής μετάβασης με την αλλαγή της σχέσης μεταξύ ρυθμού αύξησης εισοδήματος και πληθυσμού.

Το Δημογραφικό Μοτίβο στην Αγγλία

- Στο 14^ο και 15^ο αιώνα: αύξηση των ποσοστών θνησιμότητας και αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος
- Αύξηση των ποσοστών γονιμότητας λόγω της συνδυασμένης επίδρασης

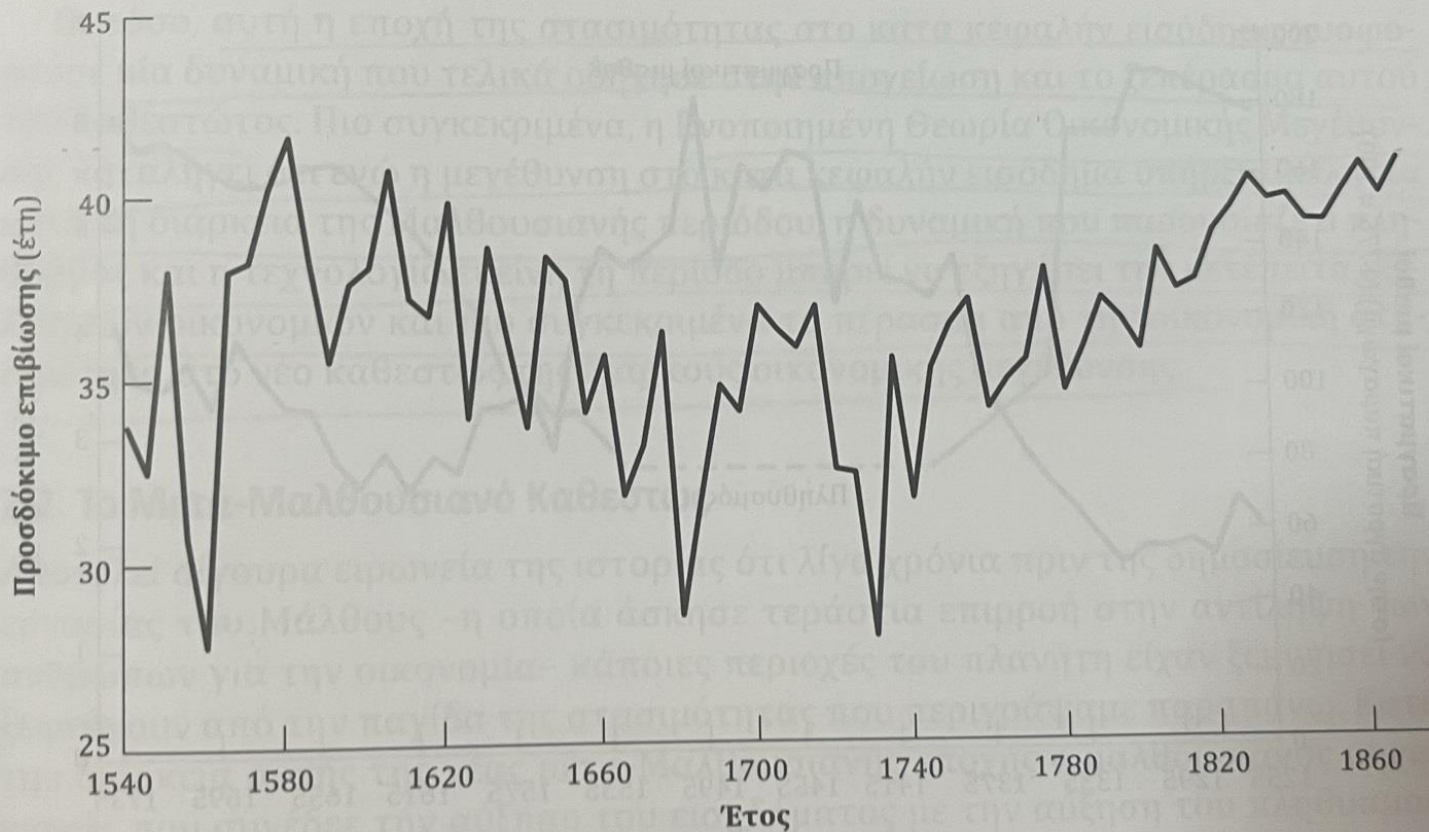
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.5. Ποσοστά γεννήσεων και θανάτων: Αγγλία, 1540-1820.

Πηγή δεδομένων: Wrigley and Schofield (1981).

- Περίοδος 1540-1820: σχετική αύξηση των διαθέσιμων πόρων στην Αγγλία
- Αρνητική σχέση μεταξύ ποσοστών γονιμότητας και θνησιμότητας
- Διάστημα 1680-1820: αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος συνδυάζεται με μείωση των ποσοστών θνησιμότητας και αύξηση των ποσοστών γονιμότητας

Οι Διακυμάνσεις στον Πληθυσμό και στους Μισθούς

- Ακολουθούν το Μαλθουσιανό μοτίβο
- Επεισόδια τεχνολογικής προόδου
- Επεκτάσεις στην καλλιεργούμενη γη
- Ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες
- Προσωρινές αυξήσεις στους πραγματικούς μισθούς
- Προσωρινές αυξήσεις στο κατά κεφαλήν εισόδημα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.6. Προσδόκιμο επιβίωσης: Αγγλία, 1540-1870.

Πηγή δεδομένων: Wrigley and Schofield (1981).

Η Τεχνολογική Πρόοδος κατά την Μαλθουσιανή Εποχή

- Η τεχνολογική πρόοδος θετικά συνδέεται με το μέγεθος του πληθυσμού
- Αύξηση του πληθυσμού -> Αύξηση προσφοράς καινοτόμων ιδεών και ρυθμού διάδοσής τους

-
- Επίδραση του πληθυσμού στο βαθμό εξειδίκευσης στην παραγωγική διαδικασία
 - Επίδραση του πληθυσμού στην έκταση της "εκμάθησης μέσω της εφαρμογής"
 - Επίδραση του πληθυσμού στο εμπόριο μεταξύ διαφορετικών περιοχών
 - Η επίδραση του πληθυσμού στην ανάπτυξη πρακτικών παραγωγής
 - Η επίδραση του πληθυσμού στην εισαγωγή τεχνολογικών καινοτομιών

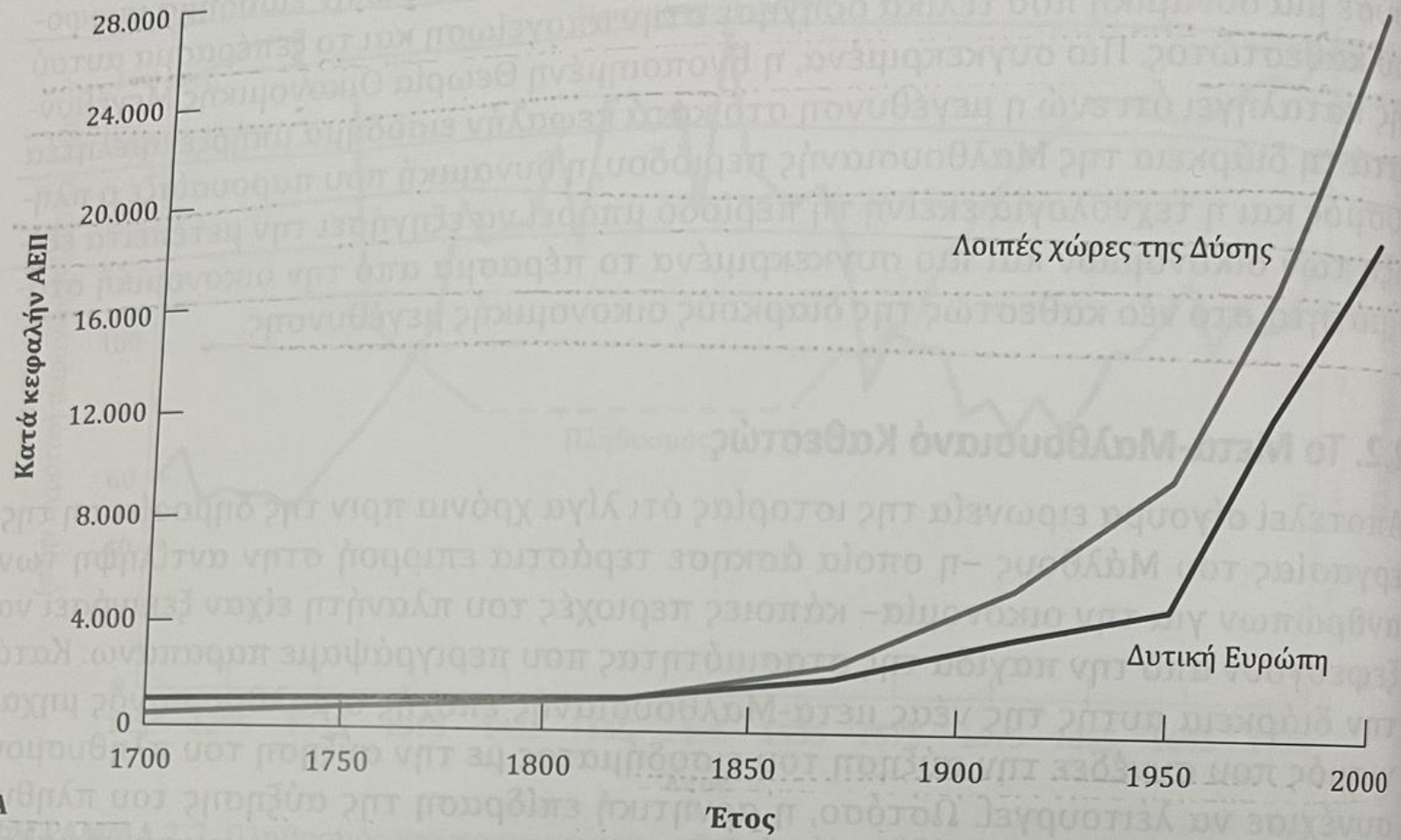
Η Οικονομική Ανάπτυξη και το Μοτίβο της Μαλθουσιανής Στασιμότητας

- Η οικονομική ανάπτυξη ακολούθησε το μοτίβο της Μαλθουσιανής στασιμότητας
- Πόροι εξοικονομούνται για αύξηση πληθυσμού και μικρότερο βαθμό για μακροχρόνια αύξηση κατά κεφαλήν εισοδήματος

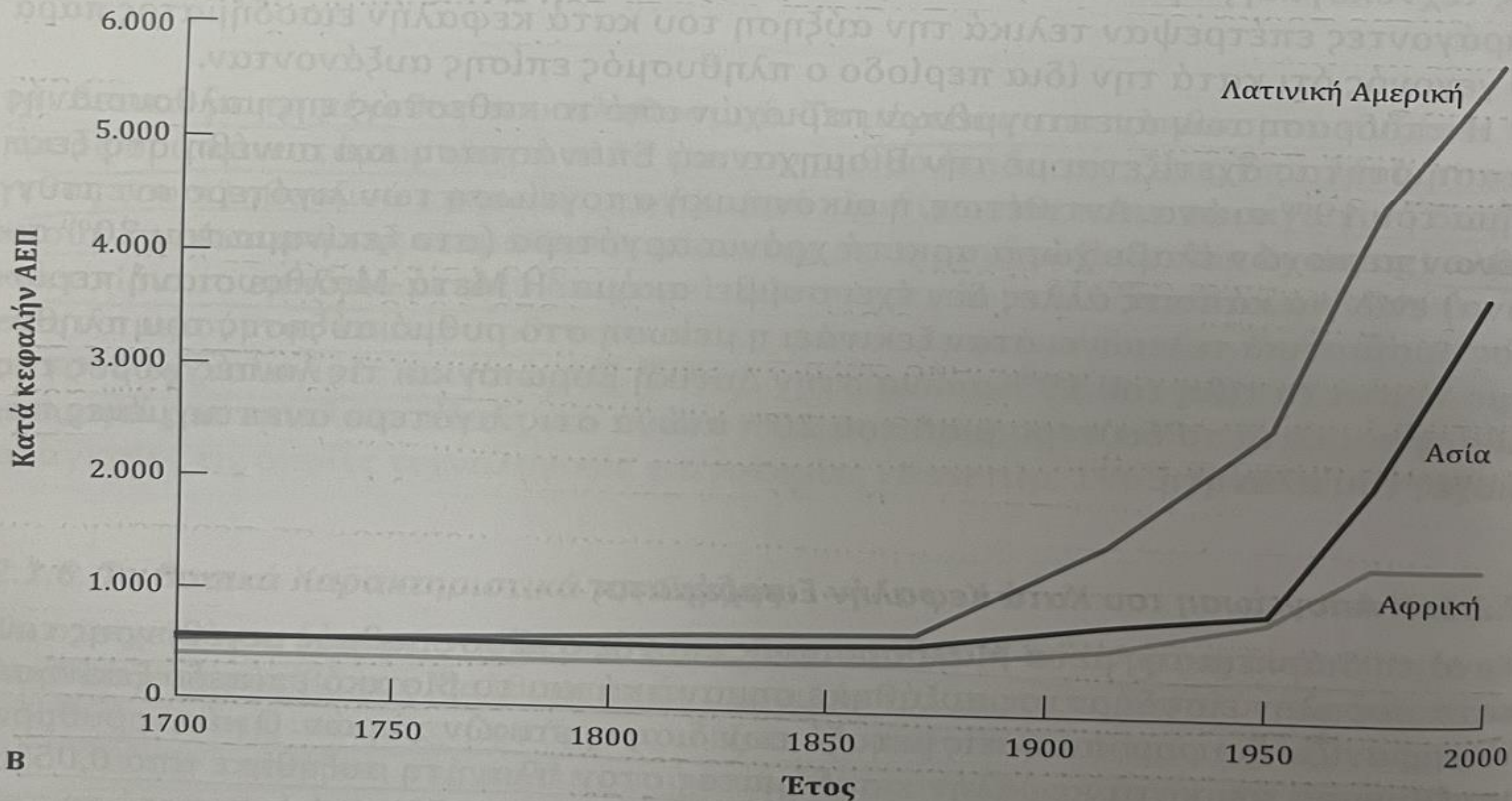
-
- Η εποχή της στασιμότητας οδήγησε σε δυναμική που οδήγησε στην απογείωση των οικονομιών
 - Η μεγέθυνση στο κατά κεφαλήν εισόδημα ήταν αμελητέα κατά τη Μαλθουσιανή περίοδο
 - Μετά τη Μαλθουσιανή περίοδο, ο μέσος ρυθμός μεγέθυνσης του κατά κεφαλήν εισοδήματος αυξήθηκε σημαντικά
 - Το οικονομικό χάσμα μεταξύ περιοχών διευρύνθηκε, εξηγώντας τις διαφορές στην ανάπτυξη
 - Το οικονομικό χάσμα ανάμεσα στη Δύση και την Αφρική αυξήθηκε σημαντικά μετά τη Μαλθουσιανή περίοδο

Η Οικονομική Ανάπτυξη κατά την Μετά-Μαλθουσιανή Περίοδο

- Η οικονομική απογείωση των χωρών της Δυτικής Ευρώπης και της Δύσης οδήγησε σε εντυπωσιακή αύξηση του πληθυσμού.
- Αύξηση του πληθυσμού -> Αύξηση του μακροχρόνιου κατά κεφαλήν εισοδήματος και οικονομικής ανάπτυξης.

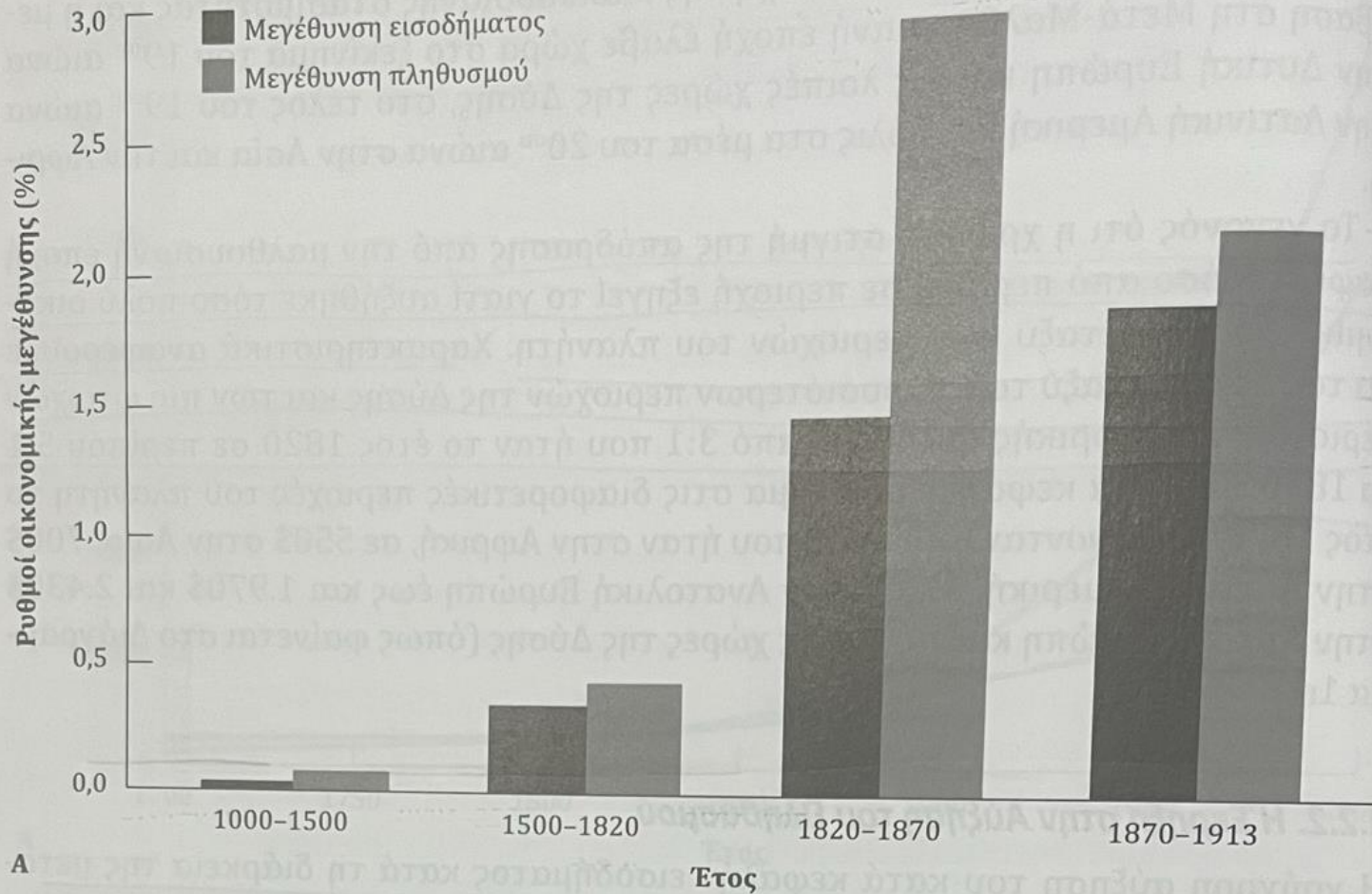

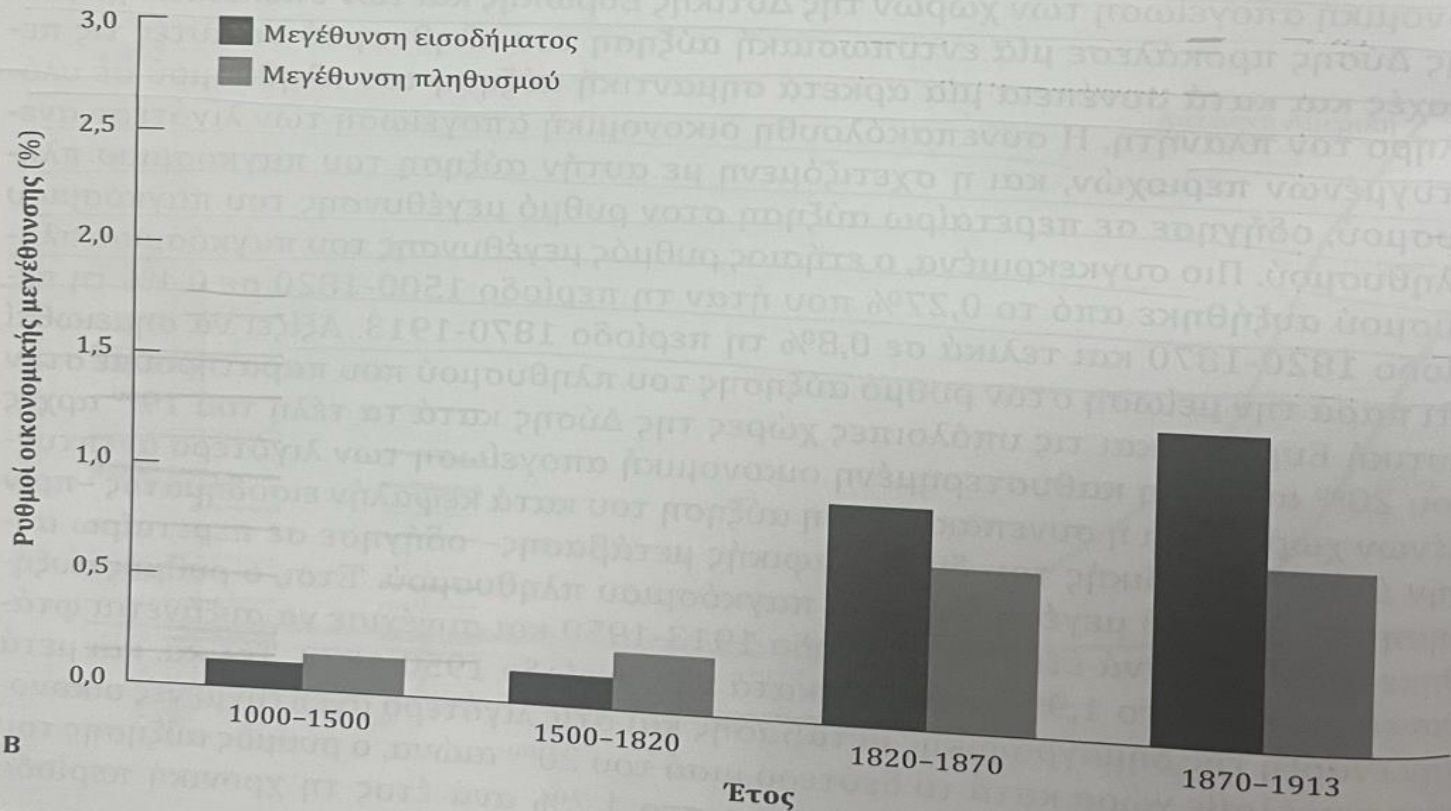
A

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.8. Η διαφορετική χρονική στιγμή της οικονομικής απογείωσης των διαφορετικών περιοχών: **A.** Απογείωση από νωρίς. **B.** Καθυστερημένη απογείωση.
 Πηγή δεδομένων: Maddison (2003).

- Η οικονομική απογείωση των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών προκάλεσε επίσης αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού.
- Αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού -> Περαιτέρω αύξηση στον ρυθμό μεγένθυσης του παγκόσμιου πληθυσμού.
- Το γεγονός ότι ο μέσος ρυθμός μεγέθυνσης του παγκόσμιου πληθυσμού αυξήθηκε σημαντικά δείχνει τη σχέση μεταξύ οικονομικής ανάπτυξης και πληθυσμιακής αύξησης.
- Η τεχνολογικά προηγμένες περιοχές βελτίωσαν τη θέση τους σε σχέση με άλλες περιοχές και σε οικονομική ανάπτυξη και πληθυσμιακή αύξηση.

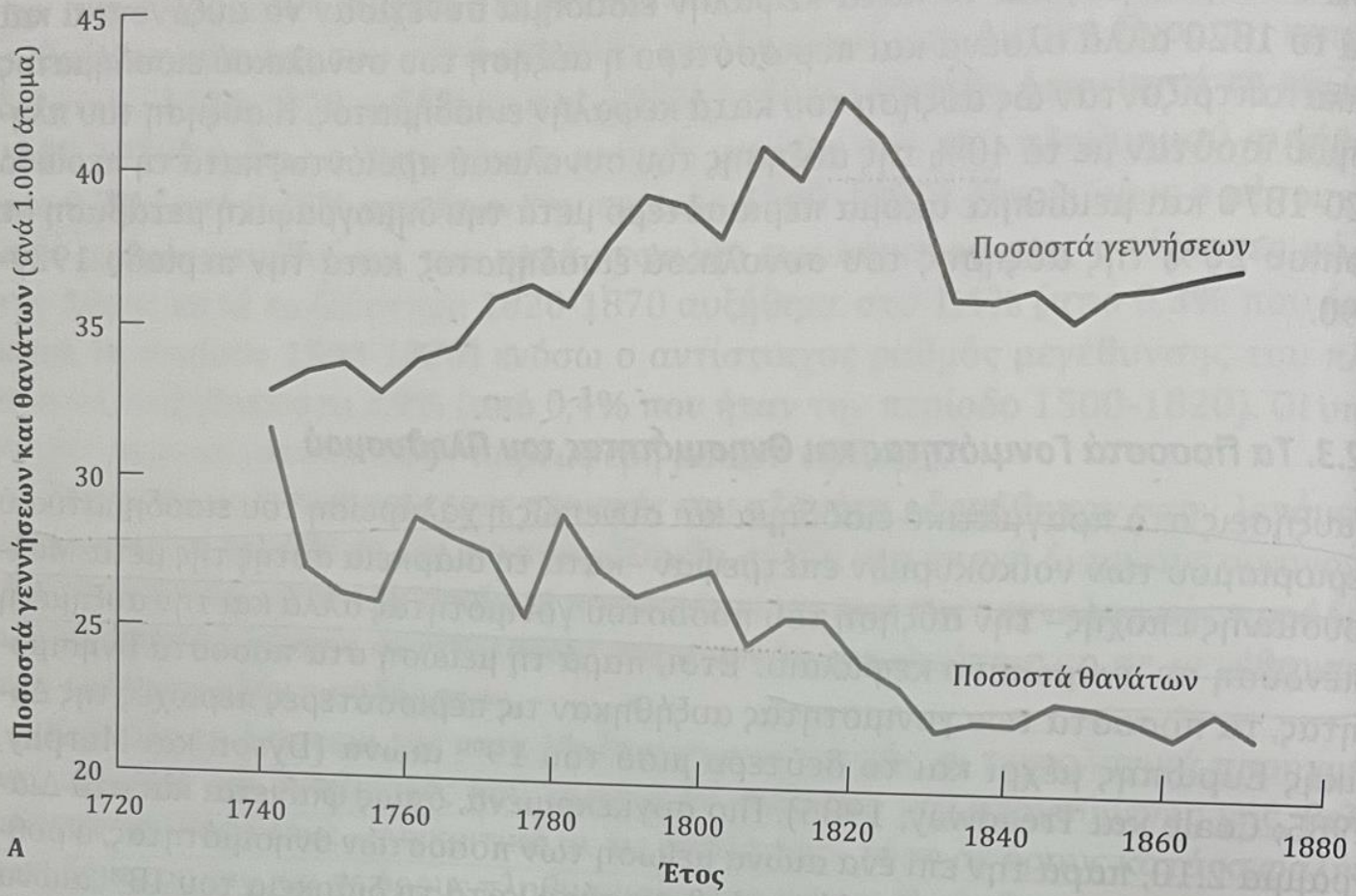

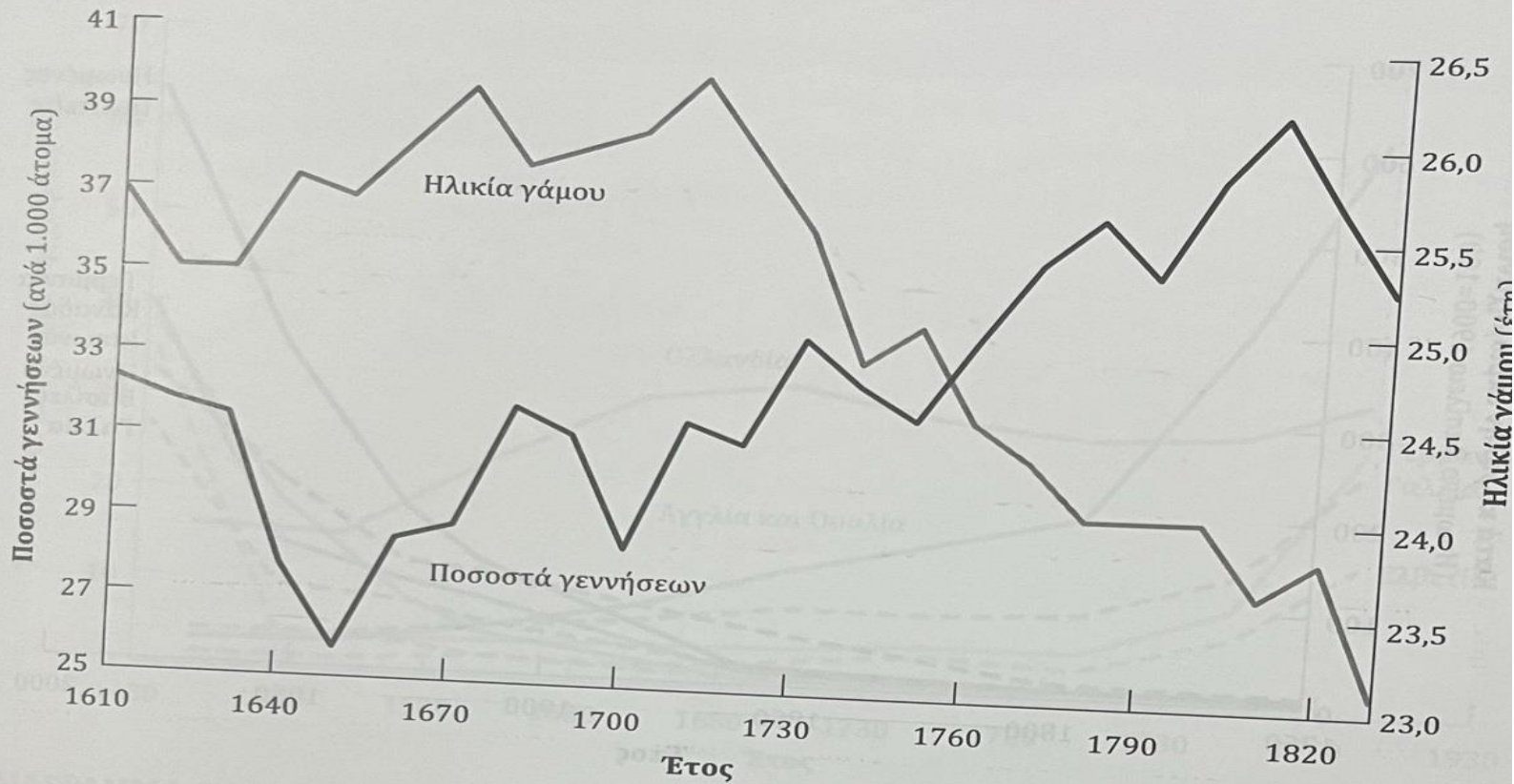
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.9. Οι ρυθμοί μεγέθυνσης κατά κεφαλήν εισοδήματος και πληθυσμού σε διαφορετικές περιοχές του πλανήτη, 1500-2000:
A. Λοιπές χώρες της Δύσης, **B.** Δυτική Ευρώπη.

Ποσοστά Γονιμότητας και Θνησιμότητας του Πληθυσμού

- Η αύξηση του πραγματικού εισοδήματος επέτρεψε τη χαλάρωση των οικογενειακών περιορισμών και την αύξηση του ποσοστού γονιμότητας.
- Αυξημένες επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο.
- Η σημαντική αύξηση στο κατά κεφαλήν εισόδημα κατά τη διάρκεια της Μετα-Μαλθουσιανής εποχής είχε σημαντικό αντίκτυπο στη γονιμότητα και τη θνησιμότητα.

A

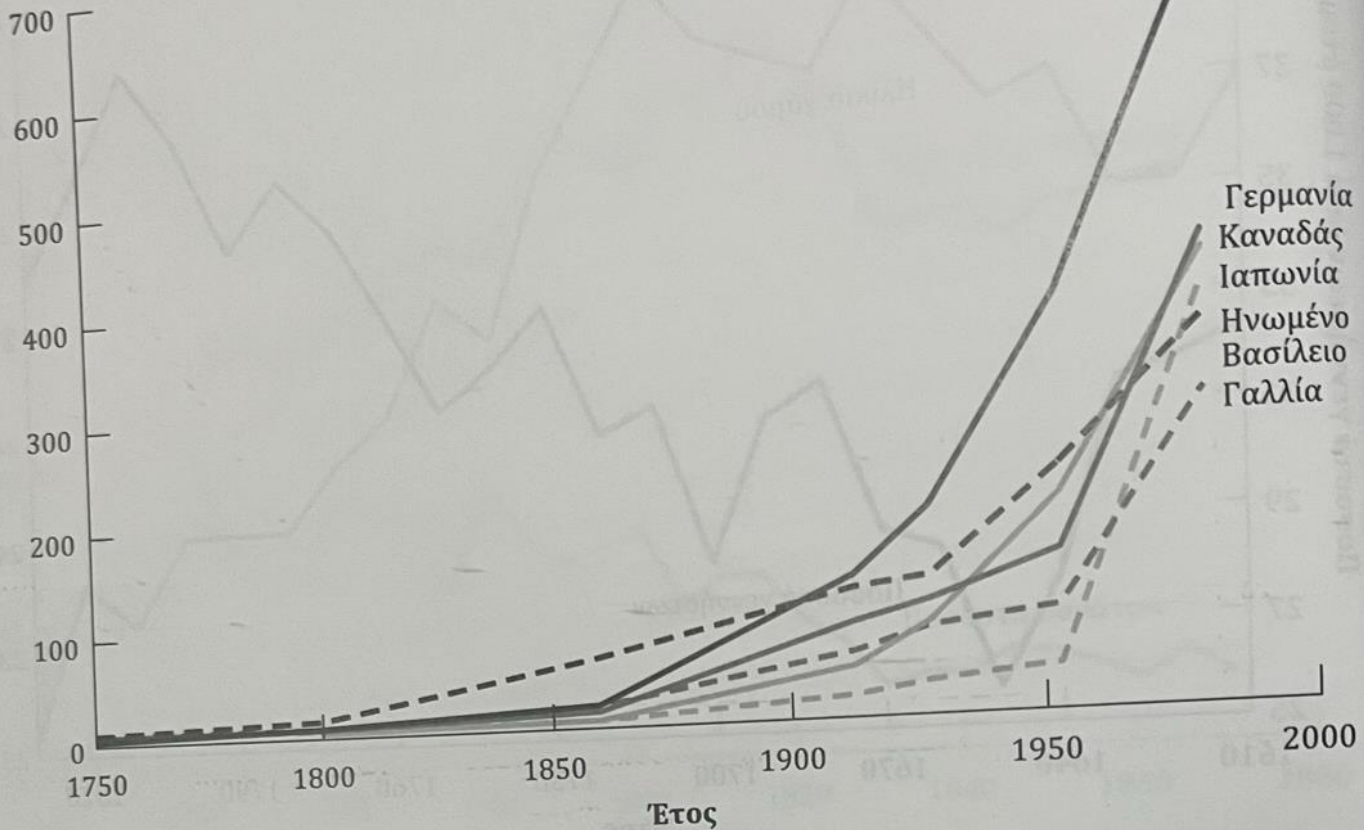
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.11. Ποσοστά γεννήσεων και ηλικία γάμου των γυναικών: Αγγλία 1610-1830.
 Πηγή δεδομένων: Wrigley και Schofield (1981).

Εκβιομηχάνιση και Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Κεφαλαίου

- Η δεύτερη φάση της εκβιομηχάνισης χαρακτηρίζεται από τη σημαντικότερη συμμετοχή του ανθρώπινου κεφαλαίου στην παραγωγική διαδικασία.
- Η τεχνολογική πρόοδος επιταχύνει την προσαρμογή σε ένα γρήγορα εξελισσόμενο τεχνολογικό περιβάλλον.

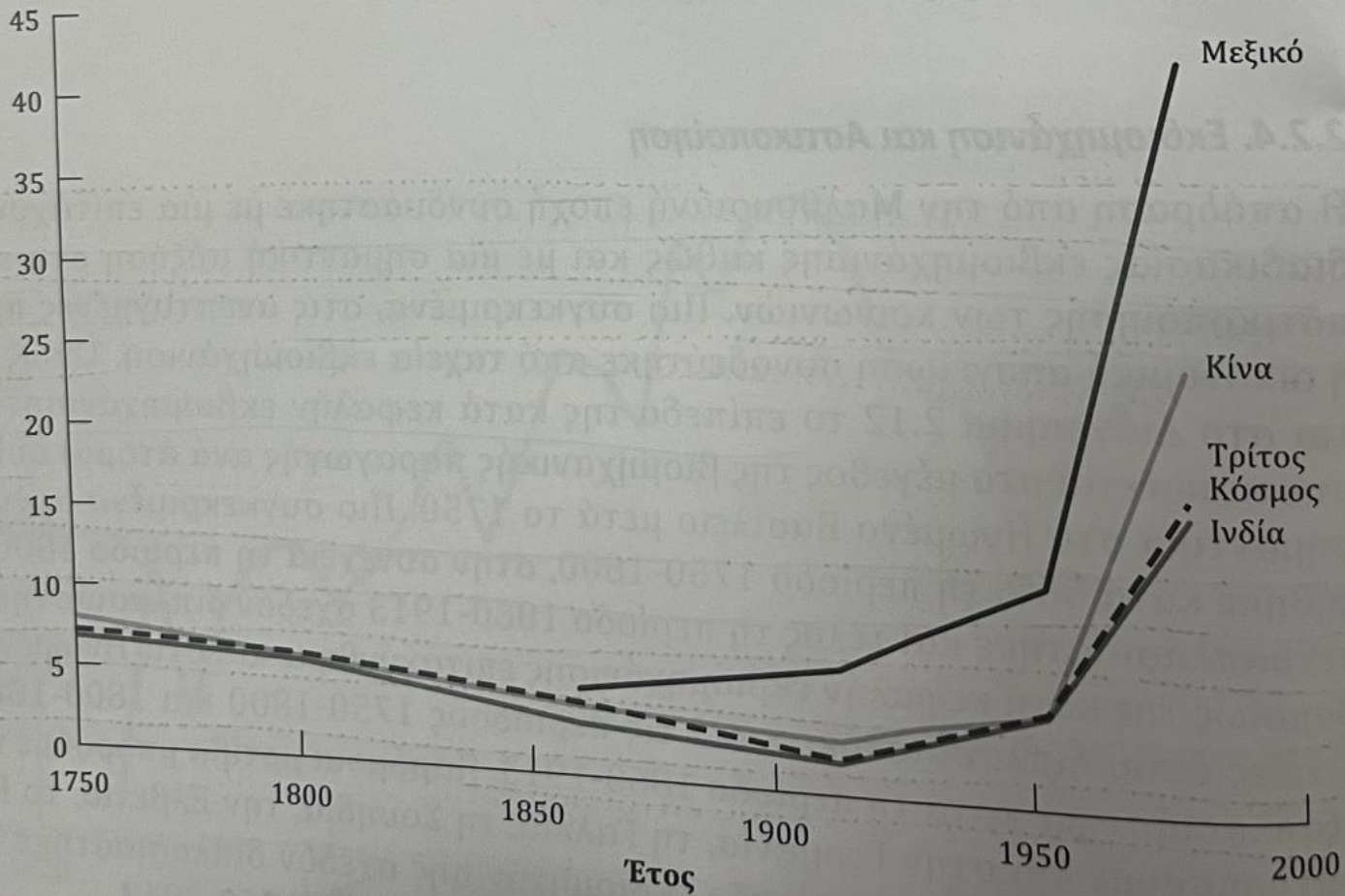
-
- Στην πρώτη φάση της βιομηχανικής επανάστασης, η εκπαίδευση επηρεαζόταν από διάφορους παράγοντες όπως η θρησκεία και η κοινωνική σταθερότητα.
 - Κατά τη δεύτερη φάση, η ζήτηση για εξειδικευμένη εργασία αυξήθηκε σημαντικά, επηρεάζοντας τη ζήτηση και την αμοιβή του ανθρώπινου κεφαλαίου.
 - Η τεχνολογική εξέλιξη κατά τη δεύτερη φάση οδήγησε σε αυξημένη ζήτηση για ανθρώπινο κεφάλαιο, με αντίκτυπο στην αμοιβή του.
 - Η εισαγωγή της δημόσιας εκπαίδευσης αύξησε την προσφορά εκπαιδευμένων εργατών και μείωσε την αμοιβή του ανθρώπινου κεφαλαίου.

Κατά κεφαλήν εκβιομηχάνιση
(Ηνωμένο Βασίλειο 1900=100)

A

Κατά κεφαλήν εκβιομηχάνιση
(Ηνωμένο Βασίλειο 1900=100)

B

Εκπαίδευση στην Αγγλία

- Κατά την πρώτη φάση της βιομηχανικής επανάστασης, η ζήτηση για εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό στην Αγγλία ήταν χαμηλή, με μόλις 5% των ανδρών και 2% των γυναικών που εργάζονταν να διαθέτουν ικανότητες γραφής και ανάγνωσης.
- Η Αγγλία υστέρησε στην ανάπτυξη ενός εθνικού συστήματος δημόσιας εκπαίδευσης κατά περίπου μισό αιώνα.
- Κατά τη δεύτερη φάση της εκβιομηχάνισης, η ζήτηση για εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό αυξήθηκε, με ποσοστό σχολικών εγγραφών να αυξάνεται σημαντικά.

Ηπειρωτική Ευρώπη

- Η δημόσια εκπαίδευση αναπτύχθηκε πριν από τη βιομηχανική επανάσταση, ενώ η επιρροή των βιομηχανών στη δομή της εκπαίδευσης αυξήθηκε σταδιακά.
- Τα ποσοστά αναλφαβητισμού μειώθηκαν σημαντικά, ενώ τα ποσοστά εγγραφών στα σχολεία αυξήθηκαν κατά τη διάρκεια της βιομηχανικής επανάστασης.

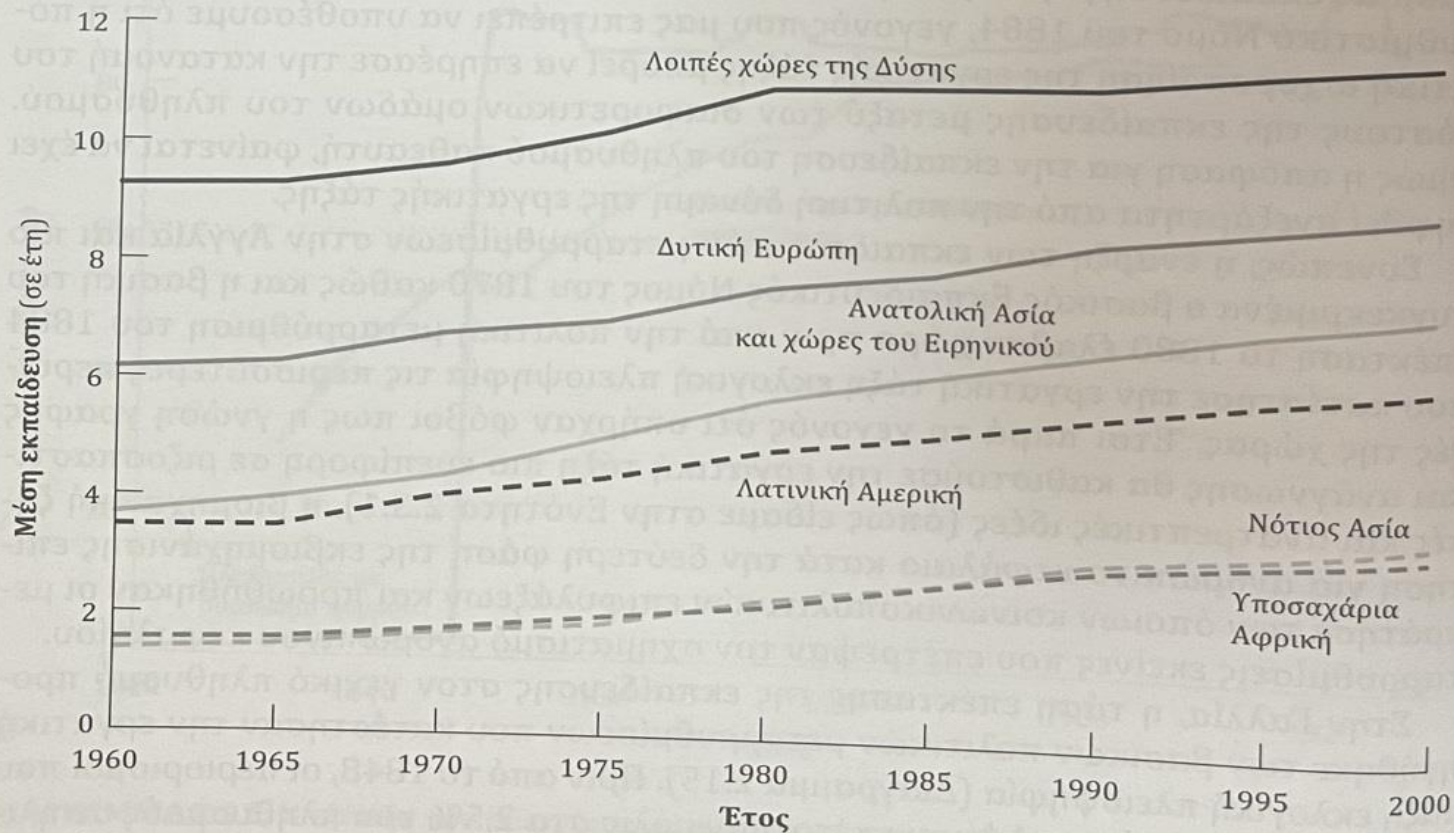
Πολιτικές Μεταρρυθμίσεις και Μεταρρυθμίσεις στο Εκπαιδευτικό Σύστημα

- Κατά τον 19ο αιώνα, σημαντικές μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση και ανάδειξη του ανθρώπινου κεφαλαίου επηρέασαν την οικονομική ανάπτυξη.
- Παράλληλα, πολιτικές μεταρρυθμίσεις επηρέασαν το τοπίο της εκπαίδευσης.

-
- Οι πολιτικές μεταρρυθμίσεις ενίσχυσαν την εργατική τάξη.
 - Επίδραση στην εκπαίδευση: Επέτρεψαν στην εργατική τάξη να επιβάλει μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση.
 - Η αυξημένη ζήτηση για εκπαιδευμένους εργαζομένους προώθησε μεταρρυθμίσεις.
 - Επίδραση στην εκπαίδευση: Η αυξημένη ζήτηση οδήγησε σε αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Σχηματισμός Ανθρώπινου Κεφαλαίου και στις λιγότερο Ανεπτυγμένες Οικονομίες

- Η διαδικασία της εκβιομηχάνισης οδήγησε στη σταδιακή αύξηση της σημαντικότητας του ανθρώπινου κεφαλαίου και στις λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομίες
- Τα έτη εκπαίδευσης αυξήθηκαν σημαντικά ακόμα και στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές του πλανήτη

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.16. Η εξέλιξη των μέσων ετών εκπαίδευσης, 1960-2000.
 Πηγή δεδομένων: Barro και Lee (2001).

Επίλογος

- Τα στοιχεία μας αποκαλύπτουν ότι η Μαλθουσιανή αλληλεπίδραση μεταξύ του ρυθμού της τεχνολογικής προόδου και του μεγέθους και της σύνθεσης του πληθυσμού επιταχύνει την τεχνολογική πρόοδο και πυροδοτεί τη διαδικασία της εκβιομηχάνισης.

-
- Κατά τη δεύτερη φάση της εκβιομηχάνισης, παρατηρείται ένας θεμελιώδης μετασχηματισμός στην παραγωγική διαδικασία.
 - Ο σχηματισμός του ανθρώπινου κεφαλαίου έπαιξε σημαντικό ρόλο στην έναρξη της δημογραφικής μετάβασης και την απελευθέρωση της οικονομικής μεγέθυνσης από την αρνητική επίδραση της αύξησης του πληθυσμού.
 - Μία από τις βασικές υποθέσεις της Ενοποιημένης Θεωρίας Οικονομικής Μεγέθυνσης είναι ότι η αύξηση της ζήτησης για ανθρώπινο κεφάλαιο στη βιομηχανία και ο σχηματισμός αυτού αποτελούν το κλειδί για την απόδραση από τη Μαλθουσιανή παγίδα και τη μετάβαση στη σύγχρονη οικονομική μεγέθυνση.

Βιβλιογραφία

- Γρηγόριος Δ. Σιουρούνης - Oded Galor, ***Ενοποιημένη Θεωρία Οικονομικής Μεγέθυνσης*** (2020), 1st Editio, Εκδόσεις Broken Hill